

๓. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

การเจริญภาวนา โดยใช้วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ(วิธีคิดแบบสามัญลักษณะ วิธีคิดแบบรู้เท่าทันธรรมดา วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ และวิธีคิดแบบเป็นอยู่ในขณะปัจจุบัน) ย่อมมีผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้และส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดี

๔. สาระการเรียนรู้

๔.๑ สาระการเรียนรู้แกนกลาง

-พัฒนาการเรียนรู้ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ ๑๐ วิธี(เน้นการคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ วิธีคิดแบบสามัญลักษณะ แบบเป็นอยู่ในปัจจุบัน การคิดแบบวิภาษวาท)

-วิธีคิดแบบรู้เท่าทันธรรมดา

- วิธีคิดแบบเป็นอยู่ในขณะปัจจุบัน

๔.๒ สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

-

๕. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

๕.๑ ความสามารถในการสื่อสาร

๕.๒ ความสามารถในการคิด (วิธีคิดแบบรู้เท่าทันธรรมดา.การคิดแบบเป็นอยู่ในขณะปัจจุบัน)

๕.๓. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

-กระบวนการปฏิบัติ

-กระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม

๖. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๑) ซื่อสัตย์สุจริต

๒) มีวินัย

๓) มีความพอเพียง

๗. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ ๑-๓

๑. นักเรียนสวดมนต์ไหว้พระ ทำสมาธิก่อนเรียน

๒ ครูนำภาพต่อไปนี่มาให้ให้นักเรียนดู แล้วให้นักเรียนตอบคำถาม

- ๑) ภาพเด็ก(คำถาม)เด็กคนนี้จะยังคงสภาพความเป็นเด็กตลอดไปหรือไม่ เพราะเหตุใด
- ๒) ภาพหญิงสาว(คำถาม)หญิงสาวคนนี้จะยังคงสาวและสวยอยู่เช่นนี้ตลอดไปหรือไม่
- ๓) ภาพคนแก่(คำถาม) คนแก่ในภาพนี้ในอดีตจะมีความแก่เช่นนี้หรือไม่เพราะเหตุใด
- ๔) ภาพดอกไม้(คำถาม) ดอกไม้ในภาพนี้จะสวยตลอดไปหรือไม่

๕). ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า ทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้เกิดมาแล้วก็แปรเปลี่ยนและดับสลายไปตามกาลเวลา ไม่มีสิ่งใดจีรังยั่งยืนกล่าวได้ว่าทุกสิ่งเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา พระพุทธศาสนาสอนให้คิดให้เข้าใจความเป็นไปของธรรมดาตั้งแต่ต้นเพื่อเตือนใจไว้ทันก่อนประสบกับตนเอง ไม่ทำให้หลงไปประกอบสิ่งผิดกฎหมาย ผิดศีลธรรม ผิดจารีตประเพณี ทุจริตคิดโลภมากเกินความจำเป็นซึ่งจะเป็นการสร้างความเดือดร้อนให้แก่ตนเองและผู้อื่นรวมทั้งประเทศชาติก็จะเสียหาย เรียกวินิคิดนี้ว่าเป็น “วิริคิดแบบรู้เท่าทันธรรมดา”

๓. ครูให้นักเรียนดูภาพแล้วตั้งคำถามให้นักเรียนตอบ ดังนี้

ภาพที่ ๑ ภาพไร่นาสวนผสม

คำถาม

- ๑) เกษตรกรในภาพนี้มีกิจกรรมเกี่ยวกับอาชีพอะไร
- ๒) ลักษณะของการปลูกพืชในภาพนี้มีความเด่นชัดในเรื่องใด
- ๓) ในอดีตการเพาะปลูกในบริเวณนี้จะมีลักษณะอย่างไร
- ๔) นักเรียนคิดว่าในอนาคตเกษตรกรในภาพนี้ควรจะมีการพัฒนาด้านการเกษตรอย่างไร

ภาพที่ ๒ ภาพชายรับจ้างแจวเรือข้ามฝาก

คำถาม

- ๑) ชายผู้นี้จะสามารถแจวเรือถึงฝั่งได้อย่างปลอดภัยนั้นจะต้องฝึกสติอย่างไร
- ๒) ชายผู้นี้สามารถวางแผนนำเรือเข้าสู่ฝั่งได้ตามจุดหมายได้รวดเร็วและมีความปลอดภัยได้อย่างไร
- ๓) ครูอธิบายเชื่อมโยงให้นักเรียนเห็นว่า เกษตรกรมีวิธีการทางการเกษตรแบบไร่สวนผสมนั้นเป็นการคิดแบบปัจจุบันได้ดีที่สุดเพราะนุ่มนวลเอาทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาปรับใช้ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดผลดีในภายภาคหน้าวิริคิดแบบนี้เป็นวิริคิดแบบเป็นอยู่ในขณะปัจจุบัน ส่วนภาพที่ ๒ นั้น ชายผู้แจวเรือก็ต้องหาวิธีแจวเรือข้ามฝากให้ถึงฝั่งอย่างปลอดภัยและรวดเร็ว ในอดีตชายผู้นี้อาจเคยแจวเรือส่งผู้โดยสารแล้วล่มจึงต้องนำบทเรียนในอดีตมาเป็นข้อคิดในการทำงานในปัจจุบัน วิริคิดของเขาจึงเป็นวิริคิดแบบเป็นอยู่ในปัจจุบัน

- ๔) ครูมอบหมายให้นักเรียนไปหาข่าว/บทกลอน/นิทาน/เพลง เพื่อนำไปเป็นพื้นฐานวิธีการคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบและวิธีการคิดแบบวิภาษวิทยา

ชั่วโมงที่๔-๕

- ๑) นักเรียนสวดมนต์ไหว้พระทำสมาธิก่อนเรียน
- ๒) ครูสอบถามนักเรียนถึงงานที่ได้รับมอบหมายให้นักเรียนแต่ละกลุ่มไปหาข่าว/บทกลอน/นิทาน/เพลง ว่าแต่ละกลุ่มได้ข้อมูลอะไรบ้างและออกมานำเสนอให้เพื่อนฟัง
- ๓) นักเรียนแต่ละกลุ่มนำข้อมูลที่ได้อภิปรายและตอบคำถามในใบงานเรื่องการคิดแบบพุทธวิธี
- ๔) นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันตรวจสอบความถูกต้องของใบงาน
- ๕) ครูมอบหมายให้นักเรียนแต่ละคนบันทึกผลการปฏิบัติตนในการบริหารจัดการและการเจริญปัญญา โดยให้ครอบครัวในหัวข้อต่อไปนี้
  - การบริหารจัดการและวิเคราะห์จากการปฏิบัติ
  - การเจริญปัญญาและวิเคราะห์ผลจากการเจริญปัญญา
  - นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน

๘. การวัดและประเมินผล

วิธีคิด	เครื่องมือ	เกณฑ์
การตรวจใบงานเรื่องการคิดตามพุทธวิธี	ใบงานเรื่องการคิดเป็นตามพุทธวิธี	ร้อยละ ๖๐ ผ่านเกณฑ์
ประเมินบันทึกการปฏิบัติตนในการบริหารจัดการและการเจริญปัญญา	แบบประเมินการปฏิบัติตนในการบริหารจัดการและการเจริญปัญญา	ระดับคุณภาพ ๒ ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	ระดับคุณภาพ ๒ ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมรายบุคคล	แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล	ระดับคุณภาพ ๒ ผ่านเกณฑ์
ตรวจแบบทดสอบหลังเรียนหน่วยการเรียนรู้ที่ ๗ เรื่องการบริหารจัดการและการเจริญปัญญา	แบบทดสอบหน่วยการเรียนรู้ที่ ๗ เรื่องการบริหารจัดการและการเจริญปัญญา	ร้อยละ ๖๐ ผ่านเกณฑ์

๙. สื่อ / แหล่งเรียนรู้

๙.๑ สื่อการเรียนรู้

๑) หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ม. ๔-๖y

๒) หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม

(๑) เสถียรพงษ์วรรณปก. คิดเป็นทำเป็นตามแนวพุทธธรรม. กรุงเทพมหานคร:

บริษัทอัมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด. ๒๕๔๑

(๒) เอกสารเพิ่มเติม เรื่องการคิดแบบโยนิโสมนสิการ

(๓) เอกสารความรู้เพิ่มเติม เรื่องคุณประโยชน์การฝึกจิต

(๔) ตัวอย่างสื่อประกอบการเรียนการสอน

(๕) ใบงาน เรื่อง การคิดตามพุทธวิธี

๙.๒ แหล่งการเรียนรู้

๑) ห้องสมุด

๒) แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

อินเทอร์เน็ต

เอกสารความรู้เพิ่มเติม

เรื่องคุณประโยชน์ของการฝึกจิต

ปัจจุบันการฝึกจิตกำลังเป็นที่นิยมในหมู่นักศาสนิกชนของศาสนาต่างๆมาก เพราะว่าจิตไม่ได้ขึ้นอยู่กับลัทธิหรือศาสนาใด

ความยากในการฝึกจิตอยู่ที่การทำความเข้าใจกับธรรมชาติของจิตและนำอำนาจจิตมาใช้ในชีวิตประจำวัน จิตนี้เองคือกุญแจแห่งความสุข ดังนั้นทุกคนสามารถฝึกจิตได้โดยไม่เกี่ยวกับความขัดแย้งทางศาสนาใดๆ

เราฝึกจิตเพื่อประโยชน์หลายประการ อาทิเช่น

- หากเรามีการงานมากการฝึกจิตจะช่วยขจัดความเครียดและการได้พักผ่อน
- หากมีความวิตกกังวลการฝึกสติจะช่วยให้คลายกังวลและนำไปสู่ความสุขุมความสงบ
- หากมีปัญหาไม่รู้จบ การฝึกจิตจะช่วยให้มีความหาญกล้า และเข้มแข็งในการเผชิญปัญหาชีวิต
- หากขาดความเชื่อมั่นในตนเอง การฝึกจิตจะช่วยให้มีความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งความเชื่อมั่นนี้จะเป็นเคล็ดลึกลับนำไปสู่ความสำเร็จ
- หากมีความมาพึ่งพอใจสิ่งต่างๆ ไม่พบสิ่งใดในชีวิตที่น่าชื่นชม การฝึกจิตจะช่วยให้มีความพึงพอใจภายใน
- หากมีความสงสัยและไม่สนใจศาสนา การฝึกจิตจะช่วยให้กระจ่างว่าแท้จริงเรากำลังถูกรบกวนโดยสิ่งไร้สาระ
- หากร่ำรวย มั่งคั่ง การฝึกจิตจะช่วยให้ประจักษ์ในกลไกของความมั่งคั่ง และใช้ความมั่งคั่งเพื่อความสุขของตนเองและผู้อื่นไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น
- หากยากจน การฝึกจิตสามารถช่วยให้มีความสุขสดใสในชีวิต
- หากเป็นนักศึกษา การฝึกจิตจะช่วยให้มีสมรรถภาพในการเรียนดี เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- หากเป็นคนโทสะร้าย การฝึกจิตสามารถพัฒนาความเข้มแข็งเอาชนะความอ่อนแอตั้งกล่าวเพื่อขจัดความพยาบาทอันขมขื่นขึ้นได้
- หากเป็นบุคคลที่ฉลาด การฝึกจิตจะช่วยให้บรรลุธรรมขั้นสูงสุดซึ่งจะทำให้เห็นทุกอย่างตามความเป็นจริงมิใช่เห็นเพียงตามการปรากฏของมันเท่านั้น

ที่มา: ท่านหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต และคณะ การบริหารจิตใจ : เคล็ดไทย. ๒๕๓๙